

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

О. Е. Можаровська

orcid.org/ 0000-0002-1095-3142

Статтю присвячено опису основних етапів перевірки ефективності педагогічних умов формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю. Представлено особливості організації проведеного педагогічного експерименту. Описано три етапи педагогічного експерименту, а саме: 1) підготовчий (аналітико-констатувальний); 2) підготовчий (аналітико-констатувальний); 3) підсумковий (завершально-узагальнювальний). Досліджено ефективність запропонованої методики формування іншомовних знань і вмінь майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю. Розглянуто основні положення методики експериментального дослідження формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю. Формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю є процесом становлення й розвитку складної інтегральної особистісної освіти майбутнього фахівця, що дозволяє використати володіння професійно орієнтованою іноземною мовою як засіб професійної реалізації й саморозвитку.

Ключові слова: готовність, експеримент, етап, рівень, професійно орієнтоване іншомовне спілкування, коледжі технічного профілю, майбутні фахівці, формування.

THE ORGANIZATION OF THE EXPERIMENTAL TESTING OF THE EFFICIENCY OF THE PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMATION OF READINESS TO THE COMMUNICATION BY THE PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN LANGUAGE OF FUTURE SPECIALISTS OF TECHNICAL PROFILE

O. E. Mozharovska

The article is devoted to the description of the main stages of checking the effectiveness of pedagogical conditions for the formation of readiness to the communication by the professionally oriented foreign language of future specialists in the technical field. The peculiarities of the organization of the conducted pedagogical experiment are presented. The basic methods of experimental research are discussed. Three stages of the pedagogical experiment are described, namely: 1) preparatory (analytical and informative); 2) preparatory (analytical and informative); 3) final (final-generalization).

We investigate the effectiveness of the proposed methodology of formation of foreign language knowledge and skills of future professionals in technical profile colleges. The main provisions of the methodology of the experimental research of formation of readiness to the communication by the professionally oriented foreign language of future specialists in technical profile colleges are discussed. Formation of readiness to the communication by the professionally oriented foreign language of future specialists in technical profile colleges is a process of formation and development of a complex integral personal education of the future specialist, which allows using the proficiency of a professionally oriented foreign language as a means of professional implementation and self-development.

Keywords: readiness, experiment, stage, level, the communication by the professionally oriented foreign language, colleges of technical profile, future specialists, formation.

Для сучасного суспільства характерним є прагнення до стійкого розвитку на основі рішення глобальних проблем. Це, у свою чергу, веде до розширення спектру професійних контактів із представниками інших держав, розвитку соціально-економічної, суспільно-політичної, культурної, науково-технічної співпраці із зарубіжними партнерами на основі діалогу і компромісів. У даному контексті формування у майбутніх фахівців технічного профілю готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування є необхідною умовою їхньої майбутньої професійної конкурентоспроможності, мобільності, широкої затребуваності.

Питання вдосконалення професійно орієнтованої іншомовної підготовки студентів є актуальним і висвітлено в працях Л. В. Биркун, Л. В. Гайдукової, С. В. Гапонової, П. І. Образцова, С. К. Фоломкіної. Проблеми підвищення якості професійно орієнтованого іншомовного спілкування у технічних навчальних

зкладах детально розглянуто в працях І. В. Леушиної, Л. В. Покушалової, О. М. Рожньової, Л. Т. Рудомьотової, І. В. Секрет, Н. А. Сури.

Мета статті – окреслити основні етапи й особливості експериментальної перевірки педагогічних умов формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців технічного профілю.

Аналіз наукової літератури, вивчення проведених дисертаційних досліджень щодо проблем удосконалення формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування (ПОІС) майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю на сучасному етапі дозволили окреслити низку педагогічних умов, які роблять цей процес результативнішим. Вони були напрацьовані в процесі практичної роботи, а також на основі одержаних результатів емпіричного дослідження, і визначили загальну логіку дослідницької роботи, яка допускала виявлення реального рівня готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю на різних етапах навчання; вивчення умов і чинників, що впливають на інтерес вивчення іноземної мови, на підвищення якості формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю; вироблення й обґрунтування критеріїв і показників оцінки вдосконалення формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю; розроблення методики експериментального педагогічного дослідження щодо реалізації цільової педагогічної програми вдосконалення іншомовної підготовки студентів; систематизацію, аналіз та узагальнення результатів експериментального дослідження, обґрунтування педагогічних умов удосконалення формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.

Досягнення поставлен їх цілей і розв'язання намічених завдань здійснювалося під час активної, цілеспрямованої діяльності викладацького складу циклової комісії філологічних дисциплін й інших циклових комісій Вінницького технічного коледжу, підрозділів навчальної й виховної роботи коледжу відповідно до затвердженого графіку. Інформація про процес реалізації педагогічної цільової програми обговорювалася на засіданнях циклової комісії філологічних дисциплін Вінницького технічного коледжу, кафедри інноваційних та інформаційних технологій Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, педагогічної ради й нарадах різних підрозділів Вінницького технічного коледжу за підсумками виконання програми кожного семестру. Виконання програми контролювалося дисертантом і керівництвом навчальних відділень коледжу.

Ідея організації конкретного педагогічного експерименту завжди виникає з аналізу й узагальнення реальних проблем практики навчання й виховання певної категорії студентів. Це науково поставлений дослід у сфері навчально-виховної роботи з метою пошуку нових, ефективніших способів розв'язання педагогічної проблеми. Відомий український педагог, дійсний член НАПН України С. У. Гончаренко педагогічним експериментом називав «спеціальне внесення в педагогічний процес принципово важливих змін відповідно до завдань дослідження й гіпотези» [1, с. 175].

Метою нашого педагогічного дослідження було розроблення, теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю. Удосконалена методика формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю має наукову цінність за умов одержання високих результатів під час її впровадження в навчальний процес.

У процесі дисертаційної роботи була визначена методика дослідницької діяльності, її зміст, структура й способи аналізу та трактування результатів. Результатом усебічного аналізу стала сформульована приватна гіпотеза про напрями вдосконалення готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю, основними з яких є: формування професійної іншомовної комунікативної компетентності студентів; удосконалення інформаційного освітнього середовища майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю на основі професійно-творчої інтеграції; розвиток навичок самостійності пізнавальної діяльності студентів.

Педагогічний експеримент проходив в умовах реального навчального процесу у навчальних закладах технічного профілю: Вінницькому технічному коледжі, Барському коледжі транспорту та будівництва НТУ, Київському технікумі електронних приладів, Вінницькому транспортному коледжі. Програми навчання в цих навчальних закладах містять вивчення дисципліни «Іноземної мови за професійним спрямуванням», яка належить до переліку обов'язкових предметів навчального процесу професійної підготовки фахівця з таких напрямів, як «Електротехніка та електромеханіка», «Транспортна інфраструктура», «Інформатика та обчислювальна техніка», «Радіотехніка, радіоелектронні апарати та зв'язок». Дисципліна «Іноземна мова за професійним спрямуванням» базується на знаннях, передбачених Держстандартом, і є дисципліною базової частини гуманітарного циклу підготовки фахівців технічних спеціальностей. Експериментальна робота проводилася зі студентами третього курсу, що навчаються за фахом «Обслуговування та ремонт електроустаткування автомобілів і тракторів», «Організація перевезень

і управління на автомобільному транспорті», «Обслуговування комп'ютерних систем і мереж», «Конструювання, виробництво та технічне обслуговування радіотехнічних пристроїв».

Для проведення педагогічного експерименту добирався та аналізувався тематичний і практичний матеріал. Було створено електронні посібники: «English for the Automotive Electricians», «English for the Automotive Specialties», аудіовізуальний фаховий глосарій «Autoworld», електронні тести в оболонці «Hot Potatoes», блог-квест «EnglishforSpecificPurposes», «Довідник з граматики англійської мови».

Цілісна структура педагогічного експерименту складалась із трьох етапів, кожний з яких виконував певні функції й завдання. Відповідно до гіпотези, предмету, мети й завдань дослідження експериментальна робота передбачала три етапи: *перший* – підготовчий (аналітико-констатувальний); *другий* – підготовчий (аналітико-констатувальний); *третій* – підсумковий (завершально-узагальнювальний).

Підготовчий етап був спрямований на: 1) постановку мети й завдань дослідження з урахуванням вимог освітніх стандартів і сучасних тенденцій готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю; 2) вивчення й аналіз теоретичних джерел і статистичних даних; 3) формування експериментальних (ЕГ) і контрольних груп (КГ); 4) організацію навчально-виховного процесу в межах експерименту; 5) визначення термінів реалізації педагогічної цільової програми вдосконалення готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю. На підготовчому етапі була розроблена педагогічна цільова програма вдосконалення готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю, а також визначені педагогічні умови її реалізації. У дослідно-експериментальній роботі застосовувалися традиційні педагогічні методи: спостереження за навчальною й практичною діяльністю студентів; аналіз результатів навчально-виховної роботи викладацького складу, учасників навчального процесу; опитування, анкетування, тестування, інтерв'ювання; аналіз нормативної, методичної й навчальної документації; математичні та статистичні методи оброблення даних та ін. Була розроблена основна концепція експерименту, проведені відповідні організаційно-методичні заходи, унесені необхідні поправки в план навчально-виховної роботи експериментальних груп.

Проведений вхідний зріз показав низький рівень сформованості початкових знань студентів досліджуваних груп, що засвідчило об'єктивну необхідність запровадження розробленої моделі формування готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю й комплексу виявлених педагогічних умов; підтвердив подібність дослідних груп у розподілі студентів за рівнями сформованості початкових знань, що дало підстави вважати вихідні параметри вирівняними та розпочати здійснення розробленого експериментального плану.

У процесі формування складу ЕГ і КГ – урахувалося, що успішність студентів цих груп має бути здебільшого однорідною. В ЕГ навчання здійснювалося із застосуванням моделі та педагогічних умов формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю, а в КГ навчальний процес проводився традиційно. Ці об'єкти досліджували й порівнювали як до експерименту, так і в процесі його проведення. Це дозволило порівняти вихідні та подальші характеристики педагогічного явища, що досліджувалося й довести ефективність здійсненого педагогічного експерименту.

У процесі *підготовчого* етапу була розроблена система критеріїв і показників оцінки ефективності педагогічних заходів експериментальної роботи, спрямованих на вдосконалення готовності до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю.

У науково-дослідних роботах учені застосовують різні критерії й показники оцінки ефективності педагогічних заходів експериментальної роботи, їх обґрунтування й класифікація [1; 2; 5; 6]. Проте немає єдиних рекомендацій щодо вироблення й обґрунтування критеріїв результативності дослідницької діяльності, що обумовлює необхідність їхнього розроблення автором.

Аналізуючи психологічну й педагогічну літературу, можна стверджувати, що низка аспектів опису критеріїв формування й оцінювання рівнів сформованості іншомовно і компетентності майбутніх фахівців вимагає подальшого вивчення. Аналіз психолого-педагогічної літератури переконує, що наявним є факт варіативності запропонованих у дослідженнях критеріїв і показників для оцінювання сформованості в студентів іншомовно і комунікативної компетентності. Науковці керуються різними ознаками в питанні розмежування рівнів сформованості згаданих наукових понять. Зазначена обставина детермінує певні труднощі в процесі атестації студентів нефілологічних спеціальностей. Як слушно зазначають науковці [4, с. 3], є певна суперечність у критеріях оцінювання інтегрованого поняття компетентності. З одного боку, пропонують оцінити рівень компетентності, який не зводиться ні до знань, ні до навичок, а з іншого – «об'єктом оцінювання навчальних досягнень є знання, уміння та навички, досвід творчої діяльності, досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу...» [3, с. 9]. Не випадково, що існуючі нині компетентності оцінюють й вимірюють за екстенсивним принципом без необхідного обґрунтування та розробленого методичного інструментарію.

В обґрунтуванні критеріїв і показників цього дослідження відображається комплексний характер педагогічної взаємодії суб'єктів навчального процесу під час формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю, її професійної спрямованості, прагненні розв'язати наявні сті між вимогами до рівня володіння фахівцем іноземними мовами й реальним станом справ. Тому систему критеріїв і показників склали компоненти, які на цьому етапі є найбільш значущими.

Практично-моделювальний (формульальний) етап дослідження був заходів, передбачених педагогічною цільовою програмою, виявлення чинників й умов ефективності їх застосування, розроблення основних напрямів і суб'єктів го процесу для вдосконалення готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю, обґрунтування попередніх висновків і ня. Завданням етапу було експериментально перевірити: 1) вплив я готовності до ПОІС фахівців технічного профілю; 2) методику оцінювання рівнів сформованості; 3) результати навчання студентів, які вивчали іноземну мову за ою методикою, та тих, хто був задіяний в нтальному навчанні.

Узагальнюючий етап містить: аналіз накопиченого фактичного матеріалу результатів реалізації педагогічної цільової програми, його систематизацію; формулювання й обґрунтування висновків, теоретичних положень, практичних рекомендацій; конкретизацію й структуризацію педагогічних напрямів й умов удосконалення формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю відповідно до гіпотези дослідження. Результати проведеної дослідно-експериментальної роботи одержали підтвердження висунених гіпотез й ефективності запропонованої педагогічної цільової програми. Тривалість експериментальної роботи дозволила провести коригування її окремих положень, уточнити низку аспектів обґрунтування критеріїв і показників ефективності досліджуваного процесу, конкретизувати підходи до інтерпретації одержаних відомостей та їхнє узагальнення.

У результаті реалізації визначених нами педагогічних умов ми очікували: 1) підвищення інтересу до вивчення іноземної мови; 2) підвищення рівня володіння іноземною мовою; 3) підвищення рівня професійних якостей особистості майбутніх фахівців. Відповідно, ми провели анкетування й тестування. Оцінювання здійснювалось за п'ятибальною шкалою за такими критеріями: а) внутрішня мотивація до вивчення професійно орієнтованої іноземної мови; б) володіння різними видами мовлення; в) міжособистісна взаємодія. Результати оцінювання зобразимо графічно (рис.1):

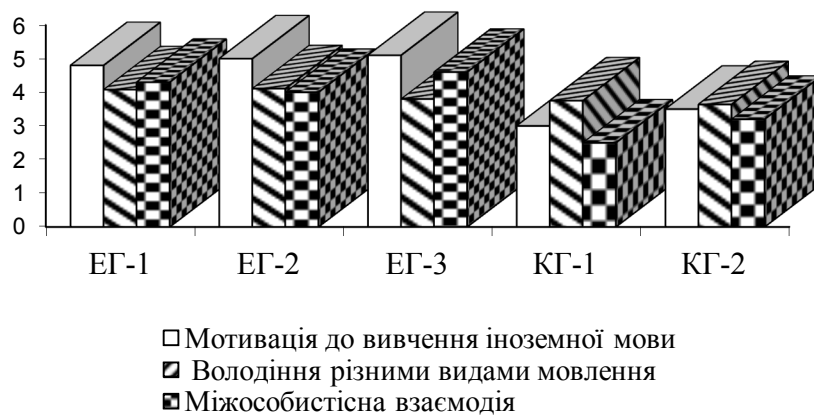

Рис. 1. Порівняльна характеристика ефективності реалізації педагогічних умов з метою формування готовності до професійноорієнтованого іншомовного спілкування

Відповідно до мети, предмету, гіпотези й завдань нашого дослідження, важливо було з'ясувати ставлення студентів до використання іноземної мови в подальшій професійній діяльності. На запитання «Чи потрібна буде їм іноземна мова в професійній діяльності», 90 % респондентів відповіли позитивно. На запитання: «Яке місце вони відводять професійноорієнтованому іншомовному спілкуванню?» – 98 % відповіли, що основне. Отже, аналізуючи одержані відповіді, можна констатувати, що, на думку студентів, професійноорієнтована іноземна мова буде займати важливе місце в їхній професійній діяльності. Це означає, що є стійка мотивація до вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

З метою подальшого аналізу практики формування готовності до ПОІС, було проведено анкетування викладачів, які викладають у «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у коледжах технічного профілю. На запитання «Які практичні уміння важливо формувати в процесі навчання ПОІС?» викладачі найчастіше обирали відповідь – «Володіти основами ділової іноземної мови в професійнозначущих ситуаціях» – 70 %. На запитання анкети «Які методи викладачі використовують для формування готовності до ПОІС?» – більшість респондентів обрали відповідь тренінги та проектні

технології. Це засвідчує актуальність поставленої проблеми нашого дослідження, оскільки його педагогічними умовами є створення в навчальному закладі професійно-мовного середовища, щодо вивчення іноземної мови професійного спрямування, де ми пропонуємо використання тренінгів і методу case-study й моделювання професійних ситуацій іншомовного спілкування.

Варто зазначити, що з метою ставлення студентів і викладачів до педагогічної умови використання ІКТ із метою формування готовності до ПОІС, в анкеті було запитання для студентів: «Як ви вважаєте, чи є перспективним використання ІКТ у процесі аудиторних занять?». Більшість респондентів відповіла позитивно – 95 %. Це свідчить про їхню зацікавленість у використанні сучасних технологій у процесі іншомовного навчання. На запитання «Які засоби найдоцільніше використовувати на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням?» більшість респондентів обрали комп'ютерні навчальні програми й мультимедійні посібники – 70 %. Відповідь «Проектні технології» обрали 80 %. Анкетне опитування викладачів про частоту застосування ІКТ на заняттях з іноземної мови дало результати: 40 % респондентів відповіли – досить часто; 50 % відповіли – іноді; 10 % відповіли – ніколи. За результатами анкетного опитування було встановлено, що ці технології викладачі застосовують рідко. Отже, як бачимо, реалізація першого напряму аналітико-констатувального етапу експериментальної роботи дозволила підтвердити актуальність проблеми, що досліджувалась.

Реалізація моделі в поєднанні з визначеними педагогічними умовами забезпечує ефективне формування готовності і до професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх фахівців у коледжах технічного профілю. У процесі експериментальної перевірки ефективності запропонованих педагогічних умов формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю на констатувальному етапі був визначений початковий рівень сформованості готовності в усіх групах, які брали участь у науковому дослідженні. Високі результати в зведеній ЕГ пояснюють застосуванням визначених педагогічних умов, які забезпечують ефективне формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю. Одержані результати дослідно-експериментальної роботи дають нам підстави стверджувати, що рівень сформованості готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю в експериментальних групах вищий, ніж у контрольних, це свідчить про ефективність проведеної роботи на формувальному етапі експерименту. Отже, реалізація запропонованих педагогічних умов забезпечує ефективне формування готовності до ПОІС майбутніх фахівців технічного профілю.

Наше дослідження, звісно, не розкриває всіх аспектів окресленої проблеми. Подальший дослідний інтерес може бути спрямований на більш глибоке розроблення та обґрунтування варіативних форм і технологій навчання щодо формування вмінь і навичок професійно орієнтованого іншомовного спілкування, створення належної комп'ютерно орієнтованої методики навчання професійно спрямованої іноземної мови, порівняльно-педагогічний аналіз зарубіжного досвіду підготовки майбутніх фахівців до професійно орієнтованого іншомовного спілкування.

Література

1. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.
2. Загвязинский В. И. Методология и методы психолого-педагогического исследования: учеб. пособие для вузов / В. И. Загвязинский, Р. А. Атаханов. – 5-е изд., испр. – Москва : Академия, 2008. – 208 с.
3. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти // Освіта. – 2000. – 8-15 листопада. – С. 9.
4. Сікорський П. До проблеми визначення критеріїв педагогічного оцінювання / П. Сікорський, С. Сікорський // Рідна школа. – 2001. – № 8. – С. 3-6.
5. Сидоренко Е. В. Тренинг коммуникативной компетентности в деловом взаимодействии / Е. В. Сидоренко. – СПб. : Речь, 2007. – 208 с.
6. Сисоева С. О. Методология научно-педагогических исследований: Пособие / С. О. Сисоева, Т. Е. Кристопчук. – Рівне : Волинські обереги, 2013. – 360 с.

References

1. Honcharenko S. U. Pedagogichni doslidzhennia: metodolohichni porady molodym naukovtsiam / S. U. Honcharenko. – Kyiv-Vinnytsia : DOV «Vinnytsia», 2008. – 278 s.
2. Zahvazynskiy V. Y. Metodolohiya y metody psykholoho-pedahohycheskoho yssledovanyia: ucheb. posobyie dlia vuzov / V. Y. Zahvazynskiy, R. A. Atakhanov. – 5-e yzd., yspr. – Moskva : Akademyia, 2008. – 208 s.
3. Kryterii otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen uchniv u systemi zahalnoi serednoi osvity // Osvita. – 2000. – 8-15 lystopada. – S. 9.
4. Sikorskyi P. Do problemy vyznachennia kryteriiv pedahohichnoho otsiniuvannia / P. Sikorskyi, S. Sikorskyi // Ridna shkola. – 2001. – № 8. – S. 3-6.
5. Sydorenko E. V. Trenynh kommunykativnoi kompetentnosti v delovom vzaymodeistvyi / E. V. Sydorenko. – Spb. : Rech, 2007. – 208 s.
6. Sysoieva S. O. Metodolohiia naukovy-pedahohichnykh doslidzhen: Pidruchnyk / S. O. Sysoieva, T. Ye. Krystopchuk. – Rivne : Volynski oberehy, 2013. – 360 s.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МЕТОДИК НЕПЕРЕРВНОГО ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОГО РОЗВИТКУ

Н. Г. Мозгальова, І. В. Єфіменко

У статті доведена важливість якісно нового осмислення методичних напрацювань, зроблених у різні часи провідними педагогами і виконавцями з метою виявлення їх інноваційного потенціалу та впровадження в практику підготовки вчителів музичного мистецтва. З'ясовано, що на сьогодні залишаються актуальними такі ідеї: пріоритетність слухової сфери як засобу пізнання оточуючого світу і вираження себе, визнання інтонації джерелом музичної виразності і ключем до її пізнання, важливість художньої творчості у виконавському мистецтві. Відзначено внесок Т.Маттея, Ф.Бузоні, К.Мартінсена, І.Гофмана, Г.Когана у становлення теорії та методу інструментального навчання. Розглянуто естетичні пріоритети, характерні особливості сучасних методик навчання в яких художньо-творчий розвиток майбутніх виконавців пов'язується з розвитком фантазії, уяви, інтуїції, натхнення. При цьому важлива роль відводиться удосконаленню технічної майстерності виконавця.

Ключові слова: інструментально-виконавська підготовка, інтонація, методика, художня творчість, художнє мислення, технічна майстерність.

INNOVATIVE POTENTIAL OF METHODS OF INSTRUMENTAL AND EXECUTIVE DEVELOPMENT

N. H. Mozghalova, I. V. Yefimenko

The article demonstrates the importance of qualitatively new comprehension of methodological developments made at different times by leading teachers and performers with the aim of identifying their innovative potential and introducing into practice the training of teachers of musical art. It is revealed that the following ideas are still relevant today: the priority of the auditory sphere as a means of knowing the surrounding world and expressing itself, recognizing the intonation as the source of musical expression and the key to its knowledge, the importance of artistic creativity in performing arts. The contribution of T. Mattea, F. Buzzoni, K. Martinsen, I. Hofman, G. Kogan to the formation of the theory and method of instrumental learning was noted. The aesthetic priorities, features of modern teaching methods are considered in which the artistic and creative development of future performers is associated with the development of imagination, imagination, intuition, and inspiration. In this case, an important role is given to improving the technical skill of the artist.

Keywords: instrumental-performing training, intonation, technique, artistic creativity, artistic thinking, technical skill.

Сучасний розвиток інформаційного суспільства, процеси світової інтеграції та глобалізації, які відбуваються в усіх сферах життєдіяльності людини сприяють тому, що мистецька освіта стає пріоритетним напрямом розвитку духовно-культурного життя держави. У цьому контексті важливого значення набуває потреба в ґрунтовному теоретико-методологічному аналізі існуючих методик інструментально-виконавського навчання, що дозволить визначити в них основне й найбільш вагомe з метою використання в сучасній педагогічно-виконавській практиці.

Мета статті – проаналізувати та узагальнити методичні напрацювання провідних педагогів і виконавців в галузі інструментально-виконавського навчання.

У вітчизняній та світовій музичній педагогіці накопичено значний досвід дослідження проблеми інструментально-виконавської підготовки вчителів музичного мистецтва, її організації, змісту, інноваційного потенціалу, як-от: Н. Гуральник, В. Лабунець, О. Реброва, Г. Ципін та ін. Соціально-філософські основи інструментально-виконавської діяльності проаналізовано в наукових напрацюваннях Т.Адорно, Л.Мазеля, В.Москаленка, А.Сохора, В.Цукермана та ін. Теоретичні аспекти, сутність, структура інструментально-виконавського навчання та його особливості у педагогічному вузі досліджено в науковому доробку І.Аксельруда, Т.Воробкевич, Л.Гусейнової, П.Косенко, Н.Мозгальової та ін. Високо оцінюючи наукову і практичну значущість здійснених досліджень, констатуємо необхідність якісно нового осмислення методичних напрацювань, здійснених у різні часи провідними педагогами й виконавцями.

Розглядаючи еволюцію становлення теорії та методики інструментально-виконавського навчання, відзначимо, що на початку ХХ століття західноєвропейськими вченими було видано низку праць (Т. Маттей «Процес музичної концентрації», «Процес туше і його різновиди», «Правила для кожного дня – для всіх, хто грає», Ф. Бузоні «Ескіз нової методики фортепіанного мистецтва», К. Мартінсен «Індивідуальна фортепіанна техніка на основі творчої звуковолі» та «Методика індивідуального викладання гри на фортепіано», І. Гофман («Фортепіанна гра. Питання і відповіді», Г. Коган «Проблеми